

 GRADA®

HEPATOLOGIE

Jiří Ehrmann, Petr Hůlek
a kolektiv

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

prof. MUDr. Jiří Ehrmann, CSc., prof. MUDr. Petr Hůlek, CSc., a kolektiv

HEPATOLOGIE

Editoři:

prof. MUDr. Jiří Ehrmann, CSc., prof. MUDr. Petr Hůlek, CSc.

Kolektiv autorů:

MUDr. Květa Aiglová, prof. MUDr. Marie Brodanová, DrSc., doc. MUDr. Radan Brůha, CSc.,
MUDr. Jiří Černocho, CSc., prof. MUDr. Zuzana Červinková, CSc., MUDr. Petr Dědek, Ph.D.,
MUDr. Jiří Doležal, Ph.D., prof. MUDr. Jiří Ehrmann, CSc., prof. MUDr. Jiří Ehrmann jr., Ph.D.,
prof. MUDr. Pavel Eliáš, CSc., MUDr. Tomáš Fejfar, Ph.D., MUDr. Soňa Fraňková,
prof. MUDr. Jiří Horák, CSc., MUDr. Martina Horáková, Ph.D., doc. MUDr. Ladislav Hosák, Ph.D.,
prof. MUDr. Petr Hůlek, CSc., MUDr. Michaela Hůlková, prof. MUDr. Petr Husa, CSc.,
prof. MUDr. Pavel Chalupa, CSc., MUDr. Václav Jirkovský, doc. MUDr. Mgr. Milan Jirsa, CSc.,
MUDr. Michal Konečný, Ph.D., prof. MUDr. Jan Lata, CSc., prof. MUDr. Zdeněk Mareček, DrSc.,
MUDr. Jan Maňák, Ph.D., prof. MUDr. Pavel Martásek, DrSc., MUDr. Martin Oliverius, MUDr. Jiří Pánek,
MUDr. Jaromír Petrtýl, CSc., MUDr. Stanislav Plíšek, Ph.D., doc. MUDr. Oldřich Pozler, CSc.,
doc. MUDr. Martin Procházka, Ph.D., doc. MUDr. Vlastimil Procházka, Ph.D.,
doc. MUDr. Petr Schneiderka, CSc., MUDr. Václav Šafka, Ph.D., MUDr. Jan Šperl, CSc.,
MUDr. Pavel Trunečka, CSc., MUDr. Věra Tyčová, MUDr. Leoš Ungermann, doc. MUDr. Petr Urbánek, CSc.,
prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc., MUDr. Tomáš Vaňásek, Ph.D., prof. MUDr. Libor Vitek, Ph.D., MBA,
MUDr. Mgr. Drahomíra Vrzalová, prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA

Recenzenti:

prof. MUDr. Dagmar Hautová, CSc.
doc. MUDr. Peter Jarčuška, PhD.

© Grada Publishing, a.s., 2010

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2010

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 4004. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Jitka Straková

Sazba, zlom + CD Antonín Plicka

Obrázky v kapitole 2 + 3.1, 4.2a,b,c, 4.29, 4.30, 5.6, 5.10, 5.17 a 5.18 PhDr. Josef Bavor, obr. 19.6, 22.15, 25.1, 25.2a, 25.4a, 25.5a, 25.8 a 25.9 dle předloh autorů překreslila Miloslava Krédlová; ostatní obrázky dodali autoři.

Počet stran 616

1. vydání, Praha 2010

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

Publikace vznikla s podporou

Nadačního fondu České hepatologické společnosti.

Publikaci doporučuje časopis Postgraduální medicína.

Názvy produktů, firem apod. použité v této knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani její část nesmějí být žádným způsobem reprodukovány, ukládány či rozšiřovány bez písemného souhlasu nakladatelství.

ISBN 978-80-247-3118-6 (tištěná verze)

ISBN 978-80-247-7039-0 (elektronická verze ve formátu PDF)

© Grada Publishing, a.s. 2011

Kolektiv autorů

MUDr. Květa Aiglová – II. interní klinika LF UP a FN, Olomouc

Prof. MUDr. Marie Brodanová, DrSc. – I. interní klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Doc. MUDr. Radan Brůha, CSc. – IV. interní klinika 1. LF UK a VFN, Praha

MUDr. Jiří Černoch, CSc. – Gastroenterologické oddělení, Středomoravská nemocniční a.s., odstěpný závod Nemocnice Prostějov a LF UP, Olomouc

Prof. MUDr. Zuzana Červinková, CSc. – Ústav fyziologie LF UK, Hradec Králové

MUDr. Petr Dědek, Ph.D. – Dětská klinika LF UK a FN, Hradec Králové

MUDr. Jiří Doležal, Ph.D. – Oddělení nukleární medicíny a Radiologická klinika LF UK a FN, Hradec Králové

Prof. MUDr. Jiří Ehrmann, CSc. – II. interní klinika LF UP a FN, Olomouc

Prof. MUDr. Jiří Ehrmann, Ph.D. – Ústav histologie a embryologie LF UP, Olomouc a Ústav patologie LF UP a FN, Olomouc

Prof. MUDr. Pavel Eliáš, CSc. – Radiologická klinika LF UK a FN, Hradec Králové

MUDr. Tomáš Fejfar, Ph.D. – II. interní klinika LF UK a FN, Hradec Králové

MUDr. Soňa Fraňková – Klinika hepatogastroenterologie IKEM, Praha

Prof. MUDr. Jiří Horák, CSc. – I. interní klinika 3. LF UK a FN Královské Vinohrady, Praha

MUDr. Martina Horáková, Ph.D. – Oddělení intenzivní péče chirurgických oborů LF UP a FN, Olomouc

Doc. MUDr. Ladislav Hosák, Ph.D. – Psychiatrická klinika LF UK a FN, Hradec Králové

Prof. MUDr. Petr Hůlek, CSc. – II. interní klinika LF UK a FN, Hradec Králové

MUDr. Michaela Hůlková – Psychiatrická klinika LF UK a FN, Hradec Králové

Prof. MUDr. Petr Husa, CSc. – Klinika infekčních chorob LF MU a FN, Brno

Prof. MUDr. Pavel Chalupa, CSc. – Klinika infekčních a tropických nemocí 1. LF UK a FN Na Bulovce, Praha

MUDr. Václav Jirkovský – II. interní klinika LF UK a FN, Hradec Králové

Doc. MUDr. Mgr. Milan Jirsa, CSc. – Pracoviště experimentální medicíny IKEM, Praha

MUDr. Michal Konečný, Ph.D. – II. interní klinika LF UP a FN, Olomouc

Prof. MUDr. Jan Lata, CSc. – Interní hepatogastroenterologická klinika LF MU a FN, Brno

Prof. MUDr. Zdeněk Mareček, DrSc. – Interní klinika 1. LF UK a ÚVN, Praha

MUDr. Jan Maňák, Ph.D. – Klinika gerontologická a metabolická LF UK a FN, Hradec Králové

Prof. MUDr. Pavel Martásek, DrSc. – Klinika dětského a dorostového lékařství 1. LF UK a VFN, Praha

MUDr. Martin Oliverius – Klinika transplantační chirurgie IKEM, Praha

MUDr. Jiří Pánek – Radiologická klinika LF MU a FN, Brno

MUDr. Jaromír Petrtyl, CSc. – IV. interní klinika 1. LF UK a VFN, Praha

MUDr. Stanislav Plíšek, Ph.D. – Klinika infekčních nemocí LF UK a FN, Hradec Králové

Doc. MUDr. Oldřich Pozler, CSc. – Dětská klinika FN, Hradec Králové

Doc. MUDr. Martin Procházka, Ph.D. – Porodnicko-gynekologická klinika LF UP a FN, Olomouc

Doc. MUDr. Vlastimil Procházka, Ph.D. – II. interní klinika LF UP a FN, Olomouc

Doc. MUDr. Petr Schneiderka, CSc. – Oddělení klinické biochemie a imunogenetiky FN, Olomouc

MUDr. Václav Šafka, Ph.D. – Ústav fyziologie LF UK, Hradec Králové

MUDr. Jan Šperl, CSc. – Klinika hepatogastroenterologie IKEM, Praha

MUDr. Pavel Trunečka, CSc. – Transplantcentrum IKEM, Praha

MUDr. Věra Tyčová – Fingerlandův ústav patologie LF UK a FN, Hradec Králové

MUDr. Leoš Ungermann – Radiodiagnostické oddělení, Pardubická krajská nemocnice, a.s. a Radiologická klinika LF UK a FN, Hradec Králové

Doc. MUDr. Petr Urbánek, CSc. – Interní klinika 1. LF UK a ÚVN, Praha

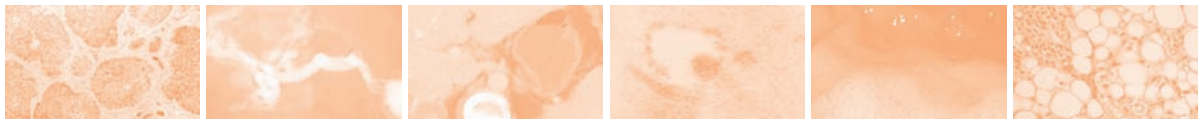
Prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc. – Radiologická klinika LF MU a FN, Brno

MUDr. Tomáš Vaňásek, Ph.D. – II. interní klinika FN a LF UK, Hradec Králové

Prof. MUDr. Libor Víték, Ph.D., MBA – Ústav klinické biochemie a laboratorní diagnostiky a IV. interní klinika 1. LF UK a VFN, Praha

MUDr. Mgr. Drahomíra Vrzalová – II. interní klinika LF UP a FN, Olomouc

Prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA – Ústav klinické biochemie a laboratorní diagnostiky 1. LF UK a VFN, Praha

Obsah

Přehled použitých zkratk	XVII
---------------------------------------	-------------

Předmluva	XXIII
------------------------	--------------

OBECNÁ ČÁST

1 Historie (Marie Brodanová)	3
1.1 Starověk a Řecko	3
1.2 Řím	4
1.3 Renesance	5
1.4 Osmnácté a devatenácté století	5
1.5 Dvacáté století	9
1.5.1 Laboratorní vyšetření	9
1.5.2 Morfologické vyšetření	9
1.5.3 Virové hepatitidy	10
1.5.4 Terapie	11
1.6 Žlučové kameny	11
1.7 Rozvoj hepatologie v českých zemích	11
2 Makroanatomie jater (Václav Šafka)	17
2.1 Zevní anatomie jater	17
2.2 Vnitřní struktura jater	18
2.3 Funkční dělení jater	18
2.4 Portální systém	18
2.5 Lokality portosystémových kolaterál	20
2.6 Arteriální zásobení	20
2.7 Žilní drenáž	20
2.8 Jaterní cirkulace a mikrocirkulace	20
2.8.1 Portální strom	20
2.8.2 Sinusoidy	21
2.8.3 Arteriální zásobení	22
2.8.4 Jaterní žilní systém	22
2.8.5 Shrnutí regulace jaterního oběhu	22
2.9 Biliární systém	22

3 Funkce jater (Zuzana Červínková)	25
3.1 Funkční morfologie jater	25
3.2 Vychytávání, zpracování a sekrece látek hepatocyty	29
3.3 Tvorba a vylučování žluči	31
3.4 Metabolické funkce jater	31
3.4.1 Metabolismus sacharidů	31
3.4.2 Metabolismus aminokyselin a amoniaku	32
3.4.3 Syntéza proteinů	32
3.4.4 Metabolismus lipidů	33
3.5 Játra a vitaminy rozpustné v tucích	33
3.6 Játra jako zásobárna mědi a železa	34
3.7 Imunitní funkce jater	35
4 Diagnostika jaterních chorob (Květa Aiglová, Radan Brůha, Jiří Černoch, Jiří Doležal, Jiří Ehrmann jr., Pavel Eliáš, Jiří Horák, Petr Hůlek, Jiří Pánek, Jaromír Petráyl, Leoš Ungermann, Vlastimil Válek, Tomáš Vaňásek, Libor Vítek)	37
4.1 Anamnéza a objektivní nález (Petr Hůlek)	37
4.1.1 Anamnéza	37
4.1.2 Vyšetření celkového stavu	37
4.1.3 Fyzikální vyšetření jater	38
4.1.4 Hlavní příznaky onemocnění jater	40
4.1.5 Vyšetření a hlavní příznaky onemocnění žlučnku	41
4.2 Laboratorní vyšetřovací metody (Libor Vítek)	42
4.2.1 Biochemická vyšetření v hepatologii	42
4.2.1.1 Testy odrážející integritu hepatocytů ...	43
4.2.1.2 Testy odrážející poruchy na úrovni žlučovodů a kanalikulárního pólu jaterní buňky	44
4.2.1.3 Testy měřící syntetickou činnost jater	45

4.2.1.4	Analyty měřící transportní a exkreční kapacitu jater	46	4.6.1	Možnosti zobrazení žlučvodů	99
4.2.1.5	Testy měřící schopnost a kapacitu jater metabolizovat látky endogenní i xenogenní	47	4.6.2	Indikace k perkutánnímu výkonu	100
4.2.1.6	Laboratorní vyšetření umožňující diagnózu specifických jaterních chorob	47	4.6.3	Komplikace perkutánního výkonu	101
4.2.2	Sérologická laboratorní vyšetření u jaterních chorob	49	4.6.4	Příprava před výkonem	101
4.2.3	Imunologická vyšetření v diagnostice jaterních onemocnění	51	4.6.5	Perkutánní výkony na žlučových cestách	101
4.2.4	Hematologické abnormality u jaterních chorob	52	4.6.6	Současný stav perkutánních výkonů na žlučových cestách	107
4.3	Kvantifikace jaterních funkcí (<i>Jiří Horák</i>)	52	4.6.7	Péče o nemocného se zavedeným PTD drénem	108
4.3.1	Funkční třídění jaterní cirhózy podle Childa a Pughu	53	4.7	Transkutánní cholangioskopie (<i>Jiří Černoch</i>) ...	109
4.3.2	Chromoexkreční zkoušky	54	4.7.1	Technika transkutánní cholangioskopie	110
4.3.3	Clearance kofeinu	54	4.7.2	Indikace k transkutánní cholangioskopii	111
4.3.4	Galaktózový eliminační test	54	4.8	Jaterní biopsie (<i>Jiří Ehrmann jr., Květa Aiglová</i>)	116
4.3.5	Dechové testy se substráty značenými uhlíkem ¹⁴ C	54	4.8.1	Metody jaterní biopsie	116
4.3.6	Dechové testy se substráty značenými uhlíkem ¹³ C	55	4.8.2	Příprava pacienta, technika odběru	117
4.4	Zobrazování postižení hepatobiliárního systému (<i>Leoš Ungermann, Pavel Eliáš, Jiří Doležal</i>)	56	4.8.3	Indikace a kontraindikace jaterní biopsie	117
4.4.1	Zobrazovací anatomie jater a biliárního systému	56	4.8.4	Komplikace jaterní biopsie	117
4.4.2	Přehled zobrazovacích metod používaných při diagnostice postižení jater	58	4.8.5	Zpracování, hodnocení a popis nejvýznamnějších obrazů jaterní biopsie	118
4.4.3	Uplatnění základních zobrazovacích modalit v diagnostice postižení hepatobiliárního systému	62	4.8.5.1	Zpracování jaterní biopsie	118
4.4.3.1	Difuzní jaterní léze	62	4.8.5.2	Hodnocení jaterní biopsie	119
4.4.3.2	Portální hypertenze	66	4.8.5.3	Nejvýznamnější makroskopické obrazy jaterní biopsie	120
4.4.3.3	Jaterní pseudotumory	66	4.8.5.4	Nejvýznamnější histologické obrazy jaterní biopsie	120
4.4.3.4	Benigní jaterní tumory	71	4.9	Katetrizace jaterních žil a transjugulární biopsie jater (<i>Jaromír Petrtýl, Radan Brůha</i>) ...	135
4.4.3.5	Maligní jaterní tumory	77	4.9.1	Katetrizace jaterních žil	135
4.4.3.6	Postižení biliárního systému	83	4.9.2	Transjugulární biopsie jater	136
4.5	Endoskopické diagnostické a terapeutické metody (<i>Tomáš Vaňásek</i>)	88	5	Jaterní symptomy (<i>Radan Brůha, Jiří Ehrmann, Tomáš Fejfar, Milan Jirsa, Jan Lata, Zdeněk Mareček, Jaromír Petrtýl, Petr Schneiderka, Václav Šafka, Tomáš Vaňásek, Libor Vítek</i>)	139
4.5.1	Endoskopické metody využívané v hepatologii	88	5.1	Iktus (<i>Petr Schneiderka, Jiří Ehrmann, Milan Jirsa, Libor Vítek</i>)	139
4.5.2	Přehled základních metod	88	5.1.1	Patobiochemie žlučových barviv	140
4.5.3	Endoskopie u akutního krvácení při portální hypertenzi	90	5.1.1.1	Degradace hemoglobinu, štěpení hemu a vznik bilirubinu	140
4.6	Perkutánní zobrazovací metody a intervenční výkony na žlučových cestách (<i>Vlastimil Válek, Jiří Pánek</i>)	99	5.1.1.2	Bilirubin a jeho další přeměna	141
			5.1.1.3	Hyperbilirubinemie	143
			5.1.2	Klinický obraz iktu	144
			5.1.2.1	Rozložení žloutenky ve tkáních	144
			5.1.2.2	Klinická klasifikace iktu	145
			5.1.2.3	Familiární hyperbilirubinemie	148

5.2 Cholestáza (<i>Zdeněk Mareček, Milan Jirsa, Libor Víték</i>)	151	5.3.1.8 Stadia portální hypertenze z hlediska oběhových změn	168
5.2.1 Definice cholestázy	151	5.3.1.9 Poruchy imunity	170
5.2.2 Molekulární mechanismus tvorby žluče	152	5.3.1.10 Jaterní encefalopatie	170
5.2.3 Molekulární mechanismus cholestázy	152	5.3.1.11 Portální hypertenze versus jaterní insuficience	170
5.2.4 Adaptivní odpověď na cholestázu	153	5.3.2 Krvácení při portální hypertenzi (<i>Tomáš Fejfar, Tomáš Vaňásek, Jan Lata</i>)	171
5.2.5 Familiární intrahepatální cholestázy	154	5.3.2.1 Jícnové varixy	172
5.2.5.1 Progresivní familiární intrahepatální cholestáza	154	5.3.2.2 Žaludeční varixy	179
5.2.5.2 Benigní rekurentní intrahepatální cholestáza	156	5.3.2.3 Rektální varixy	181
5.2.5.3 Intrahepatální těhotenská cholestáza	156	5.3.2.4 Ektopické varixy	181
5.2.5.4 Další fenotypy deficitu biliární sekrece fosfolipidů	157	5.3.2.5 Portální hypertenzní gastropatie	181
5.2.5.5 Dědičné poruchy syntézy žlučových kyselin	157	5.3.2.6 Budoucnost léčby portální hypertenze	182
5.2.6 Získané syndromy intrahepatální cholestázy	157	5.3.2.7 Léčba krvácení při prehepatální portální hypertenzi	183
5.2.6.1 Poléková a toxická intrahepatální cholestáza	157	5.3.3 Ascites a spontánní bakteriální peritonitida (<i>Jan Lata, Tomáš Vaňásek</i>)	186
5.2.6.2 Intrahepatální cholestáza při sepsi	158	5.3.3.1 Ascites	186
5.2.6.3 Intrahepatální cholestáza při virové hepatitidě	159	5.3.3.2 Spontánní bakteriální peritonitida	190
5.2.6.4 Intrahepatální cholestáza při alkoholovém poškození jater	159	5.3.4 Jaterní encefalopatie (<i>Radan Brůha, Jaromír Petrtýl</i>)	193
5.2.6.5 Intrahepatální cholestáza při celkové parenterální výživě	159	5.3.5 Hepatorenální syndrom (<i>Tomáš Fejfar, Václav Šafka</i>)	197
5.2.6.6 Posttransplantační cholestáza	160	5.3.6 Plicní poruchy při jaterním onemocnění (<i>Václav Šafka</i>)	203
5.2.6.7 Pooperační ikterus	160	5.3.6.1 Hepatopulmonální syndrom	203
5.2.7 Léčba cholestatických syndromů	160	5.3.6.2 Portopulmonální hypertenze	204
5.2.7.1 Východiska pro farmakoterapii	160	5.4 Jaterní selhání	205
5.2.7.2 Farmakologická léčba chronických cholestatických jaterních onemocnění	161	5.4.1 Patofyziologie jaterního selhání (<i>Václav Šafka</i>)	205
5.2.7.3 Terapie pruritu	162	5.4.1.1 Patofyziologie akutního jaterního selhání	210
5.2.7.4 Další léčebná opatření	163	5.4.1.2 Patofyziologie chronického jaterního selhání	211
5.3 Portální hypertenze	164	5.4.2 Akutní jaterní selhání (<i>Jan Lata, Tomáš Vaňásek</i>)	212
5.3.1 Patofyziologie portální hypertenze (<i>Václav Šafka</i>)	164	5.4.2.1 Obecný přístup k nemocným s akutním jaterním selháním	213
5.3.1.1 Definice	164	5.4.2.2 Akutní jaterní selhání způsobené virovými infekcemi	215
5.3.1.2 Jaterní cévní odpor	165	5.4.2.3 Akutní jaterní selhání z toxických příčin	217
5.3.1.3 Střevní dysfunkce	165	5.4.2.4 Akutní jaterní selhání z cévních příčin	223
5.3.1.4 Hypersplenismus	166	5.4.2.5 Akutní jaterní selhání v důsledku metabolických jaterních chorob a akutní porfyrie	223
5.3.1.5 Kolaterální řečiště	166		
5.3.1.6 Systémové poruchy oběhu	167		
5.3.1.7 Ascites a fluidotorax	168		

SPECIÁLNÍ ČÁST

6 Infekční choroby jater (Soňa Fraňková, Petr Husa, Pavel Chalupa, Stanislav Plíšek, Jan Šperl, Petr Urbánek)	231
6.1 Virová hepatitida A (Petr Husa)	231
6.1.1 Etiologie	231
6.1.2 Patofyziologie	231
6.1.3 Klinický obraz	231
6.1.4 Diagnostika a diferenciální diagnostika	231
6.1.5 Komplikace	232
6.1.6 Léčba	233
6.1.7 Prognóza	233
6.1.8 Prevence a profylaxe	233
6.2 Virová hepatitida B (Petr Husa, Petr Urbánek)	233
6.2.1 Etiologie	233
6.2.2 Patofyziologie	234
6.2.3 Klinický obraz	234
6.2.4 Diagnostika	235
6.2.5 Komplikace	235
6.2.6 Léčba	236
6.2.7 Prognóza	237
6.2.8 Prevence a profylaxe	237
6.3 Virová hepatitida C (Petr Urbánek, Petr Husa)	239
6.3.1 Etiologie a epidemiologie	239
6.3.2 Laboratorní diagnostika	241
6.3.3 Klinický obraz	241
6.3.4 Léčba	243
6.3.4.1 Akutní virová hepatitida C	243
6.3.4.2 Chronická virová hepatitida C	243
6.4 Virová hepatitida D (Petr Husa, Jan Šperl)	247
6.4.1 Etiologie	247
6.4.2 Patofyziologie	248
6.4.3 Klinický obraz	248
6.4.4 Diagnostika	248
6.4.5 Komplikace	250
6.4.6 Léčba	250
6.4.7 Prognóza	250
6.4.8 Prevence a profylaxe	250
6.5 Virová hepatitida E (Petr Husa, Petr Urbánek)	250
6.5.1 Etiologie	250
6.5.2 Patofyziologie	251
6.5.3 Klinický obraz	251
6.5.4 Diagnostika a diferenciální diagnostika	252
6.5.5 Komplikace	252
6.5.6 Léčba	252
6.5.7 Prognóza	252
6.5.8 Prevence a profylaxe	252
6.6 Problematika virových hepatitid u imunosuprimovaných pacientů (Jan Šperl, Soňa Fraňková)	253
6.6.1 Infekce virem hepatitidy B	253
6.6.2 Infekce virem hepatitidy C	255
6.7 Léčba virových hepatitid u pacientů s cirhózou (Soňa Fraňková, Jan Šperl)	257
6.7.1 Jaterní cirhóza B	257
6.7.2 Jaterní cirhóza C	259
6.8 Další virová onemocnění jater (Stanislav Plíšek)	260
6.8.1 Herpetické viry (čeleď Herpesviridae)	260
6.8.1.1 Podčeleď alfaherpesvirů (Alphaherpesvirinae)	261
6.8.1.2 Podčeleď betaherpesvirů (Betaherpesvirinae)	263
6.8.1.3 Podčeleď gama herpesvirů (Gammaherpesvirinae)	266
6.9 Bakteriální, mykotické a parazitární infekce jater (Pavel Chalupa)	269
6.9.1 Hlavní bakteriální původci vyvolávající postižení jater	269
6.9.2 Mykotické infekce vyvolávající hepatobiliární postižení	272
6.9.3 Parazitární infekce postihující žlučovody nebo jaterní parenchym	274
6.9.3.1 Parazitární infekce způsobené prvoky	274
6.9.3.2 Parazitární infekce způsobené červy	276
7 Autoimunitní postižení jater (Jiří Horák, Tomáš Vaňásek)	281
7.1 Autoimunitní hepatitida (Jiří Horák)	281
7.1.1 Klinické a laboratorní nálezy	281
7.1.2 Sérologické nálezy	282
7.1.3 Klasifikace a diagnostika	282
7.1.4 Průběh a prognóza	284
7.1.5 Léčba	284
7.1.6 Překryvné syndromy	286
7.2 Primární biliární cirhóza (Jiří Horák)	288
7.2.1 Klinické a laboratorní nálezy	288
7.2.2 Diagnostika	289
7.2.3 Léčba	290
7.2.4 Prognóza	291
7.3 Primární sklerózující cholangitida (Tomáš Vaňásek)	292
7.3.1 Klinické a laboratorní nálezy	292
7.3.2 Diagnostika	292
7.3.3 Průběh onemocnění a přístup k nemocnému	295
7.3.4 Léčba	295

8 Alkoholem podmíněné jaterní poškození*(Jiří Ehrmann, Petr Schneiderka, Jiří Ehrmann jr., Libor Vitek, Tomáš Zima)* **297**

8.1 Metabolismus a vylučování etylalkoholu	299
8.1.1 Resorpce a vylučování etanolu	299
8.1.2 Alkoholdehydrogenázová cesta oxidace etanolu	300
8.1.3 Mikrozmální systém oxidace etanolu	301
8.1.4 Oxidace etanolu katalázou	302
8.2 Patobiochemie akutní a chronické intoxikace etanolem	302
8.2.1 Akutní intoxikace	302
8.2.2 Chronická intoxikace	303
8.2.3 Etanol a reaktivní radikály	304
8.2.4 Kandidátní geny v patogenezi alkoholového poškození jater	304
8.3 Laboratorní vyšetření a metody detekce a stanovení etanolu v biologickém materiálu	305
8.3.1 Detekce a stanovení etylalkoholu	305
8.3.2 Biochemická vyšetření při abúzu alkoholu	305
8.4 Epidemiologie alkoholového jaterního poškození	307
8.5 Charakteristické morfoloogické změny a nálezy na játrech v důsledku alkoholového poškození	308
8.5.1 Alkoholová jaterní steatóza	308
8.5.2 Alkoholová hepatitida	308
8.5.3 Alkoholová jaterní cirhóza	309
8.6 Klinické obrazy alkoholového jaterního poškození	309
8.6.1 Alkoholová jaterní steatóza	309
8.6.2 Alkoholová hepatitida	310
8.6.3 Alkoholová jaterní cirhóza	311
8.7 Léčba alkoholového jaterního poškození	313
8.7.1 Léčba alkoholové jaterní steatózy	313
8.7.2 Léčba alkoholové hepatitidy	314
8.7.3 Léčba alkoholové jaterní cirhózy	315

9 Alkoholismus a abúzus alkoholu*(Michaela Hülková, Ladislav Hosák)* **319**

9.1 Příčiny rozvoje závislosti – přehled nejvýznamnějších teorií	319
9.1.1 Neurobiologické mechanismy vzniku závislosti	319
9.1.2 Vliv rodinného prostředí	320
9.1.3 Osobní dispozice, obranné mechanismy ega	320
9.1.4 Psychiatrická komorbidita	320
9.1.5 Genetické faktory	320
9.2 Abúzus alkoholu	321
9.3 Závislost	321

9.3.1 Typy alkoholové závislosti	321
9.3.2 Vývoj alkoholové závislosti	322
9.4 Odvykací stav	322
9.5 Alkoholová intoxikace	323
9.5.1 Akutní intoxikace alkoholem	323
9.5.2 Otrava alkoholem	323
9.6 Další komplikace spojené se zneužíváním alkoholu nebo závislostí	323
9.6.1 Psychotická porucha vyvolaná alkoholem	323
9.6.2 Amnestický syndrom vyvolaný alkoholem	323
9.7 Komunikace s pacienty zneužívajícími alkohol a s již závislými nemocnými	324
9.8 Motivace k léčbě	324
9.9 Psychoterapeutická léčba	325
9.9.1 Kognitivně-behaviorální terapie	325
9.9.2 Skupinová terapie	325
9.9.3 Rodinná terapie	326
9.9.4 Individuální psychoterapie	326
9.9.5 Edukace	326
9.9.6 Psychodrama	326
9.9.7 Doporučení manželkám a partnerkám mužů, kteří nadměrně pijí	326
9.10 Farmakoterapie	327
9.10.1 Senzitizující preparáty	327
9.10.2 Anticravingové léky	327
9.10.3 Prevence relapsu	327
9.10.4 Léčba souvisejících psychických obtíží	327
9.11 Druhy léčby	327
9.11.1 Ústavní léčba	327
9.11.2 Ambulantní léčba	328
9.12 Následná péče	328
9.13 Relaps	329

10 Nealkoholická steatóza a steatohepatitida*(Pavel Trunečka)* **331**

10.1 Historie, prevalence a incidence NAFLD/NASH	331
10.2 Definice, klasifikace a histopatologie NAFLD/NASH	331
10.3 Etiopatogeneze vzniku NAFLD/NASH	332
10.4 Diagnostika NAFLD/NASH	335
10.5 Vývoj a prognóza NAFLD/NASH	335
10.6 Léčba NAFLD/NASH	335

11 Genetická hemochromatóza (Jiří Horák) **339**

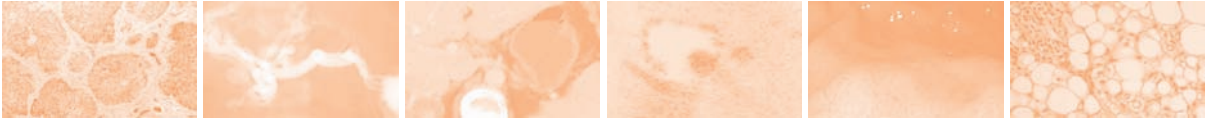
11.1 Metabolismus železa	339
11.2 Terminologické poznámky	339
11.3 Patogeneze orgánového poškození u genetické hemochromatózy	339

11.4	Genetické aspekty	340	14.3.3	Hledání příčiny toxické jaterní léze ...	369
11.5	Klinické příznaky	341	14.3.4	Objektivní příznaky	370
11.6	Diagnostika	341	14.3.5	Laboratorní nálezy	370
11.7	Často přidružené choroby	342	14.3.6	Diferenciální diagnostika	371
11.7.1	Pozdní kožní porfyrie (porphyria cutanea tarda)	342	14.3.7	Léčba	371
11.7.2	Chronická hepatitida C	342	14.3.8	Prognóza	371
11.7.3	Alkoholová jaterní léze	343	15 Hepatální postižení při lipidóze, glykogenóze a amyloidóze (Petr Schneiderka) 373		
11.7.4	Nealkoholová steatohepatitida	343	15.1	Lipidózy	373
11.7.5	Hepatoocelulární karcinom	343	15.1.1	Gaucherova choroba	373
11.8	Diferenciální diagnóza	343	15.1.2	Niemannova-Pickova choroba	374
11.9	Léčba	343	15.1.3	Choroba z ukládání esterů cholesterolu	374
11.10	Screening genetické hemochromatózy	343	15.1.4	Lipoproteinové poruchy	375
12 Wilsonova choroba (Zdeněk Mareček, Radan Brůha) 347			15.1.4.1	Hypolipoproteinemie	375
12.1	Chorobné stavy spojené s poruchou metabolismu mědi	347	15.1.4.2	Hyperlipoproteinemie	375
12.2	Historie Wilsonovy choroby	347	15.2	Glykogenózy	376
12.3	Definice	348	15.2.1	Metabolismus glykogenu	376
12.4	Genetika	348	15.2.2	Jaterní a svalové glykogenózy	376
12.5	Klinický obraz	348	15.2.3	Glykogenózy typu I	377
12.5.1	Neurologicko-psychiatrická forma ...	349	15.2.4	Ostatní glykogenózy	377
12.5.2	Jaterní forma	349	15.3	Amyloidózy	378
12.5.3	Jiné formy manifestace	350	15.3.1	Klasifikace	378
12.6	Diagnostika Wilsonovy choroby	351	15.3.2	Reaktivní systémová amyloidóza	379
12.7	Léčba	353	15.3.3	Amyloidóza z lehkých řetězců imunoglobulinů	379
12.8	Prognóza	354	16 Onemocnění jaterních cév (Petr Hůlek) 381		
13 Porfyrie (Pavel Martásek) 357			16.1	Nemoci jaterní tepny	381
13.1	Akutní porfyrie (indukovatelné)	357	16.1.1	Okluze jaterní tepny	381
13.2	Chronické porfyrie (neindukovatelné)	361	16.1.2	Aneuryzma jaterní tepny	381
13.2.1	Porphyria cutanea tarda	361	16.1.3	Arterio-portální píštěl	382
13.2.2	Erytropoetická protoporfyrie	362	16.2	Obstrukce portální žíly a trombóza lienální žíly	382
13.2.3	Güntherova porfyrie	363	16.2.1	Obstrukce portální žíly	382
14 Toxické poškození jater (Zuzana Červinková, Jan Šperl) 365			16.2.2	Trombóza lienální žíly	385
14.1	Základní mechanismy toxického poškození jater	365	16.3	Nemoci jaterních sinusoid a žil	385
14.2	Typy jaterních lézí	367	16.3.1	Syndrom obstrukce sinusoid (venookluzivní nemoc)	385
14.2.1	Hepatoocelulární nekróza	367	16.3.2	Peliosis hepatis	385
14.2.2	Poléková cholestáza (ikterus)	367	16.3.3	Dilatace sinusoid	385
14.2.3	Akutní polékové reakce smíšeného typu	368	16.3.4	Infiltrace sinusoid	386
14.2.4	Jaterní steatóza	368	16.3.5	Buddův-Chiariho syndrom	386
14.2.5	Chronické polékové jaterní léze	368	17 Chronické hepatitidy (Jiří Ehrmann, Petr Hůlek) 391		
14.2.6	Tumory jater a další onemocnění	369	17.1	Klasifikace chronických hepatitid	391
14.3	Klinické poznámky	369	17.2	Epidemiologie chronických hepatitid	392
14.3.1	Vnímavost vůči hepatotoxickému účinku xenobiotika	369	17.3	Patogeneze chronických hepatitid	393
14.3.2	Anamnéza	369	17.4	Klinický obraz chronických hepatitid	393
			17.5	Diagnostika chronických hepatitid	394

17.5.1 Časové hledisko	394	20.3.1 Preeklampsie, eklampsie a HELLP syndrom	434
17.5.2 Etiologické hledisko	394	20.3.2 Akutní těhotenská jaterní steatóza	436
17.5.3 Aktivita choroby	394	20.3.3 Těhotenská cholestáza	437
17.5.4 Stupeň jaterní fibrózy	395	20.3.4 Hyperemesis gravidarum	438
17.5.5 Posouzení jaterní funkce	396	20.4 Akutní onemocnění jater a žlučových cest náhodně vzniklá v těhotenství	438
17.6 Léčba chronických hepatitid	396	20.4.1 Akutní virové hepatitidy	438
17.7 Prognóza chronických hepatitid	396	20.4.2 Polékové jaterní poškození	439
18 Jaterní cirhóza (Radan Brůha, Petr Hůlek, Jaromír Petráč)	399	20.4.3 Akutní cholecystitida a cholecystolitíáza v těhotenství	439
18.1 Epidemiologie	399	20.4.4 Buddův-Chiariho syndrom	439
18.2 Klasifikace a etiologie	399	20.5 Chronická onemocnění jater a žlučových cest v průběhu těhotenství	440
18.3 Patogeneze	400	20.5.1 Chronické hepatitidy	440
18.4 Vývoj onemocnění	403	20.5.2 Cirhóza a portální hypertenze	441
18.5 Diagnóza	404	20.5.3 Wilsonova choroba	441
18.6 Léčba	404	20.5.4 Tumory jater v těhotenství	441
18.7 Prognóza	405	20.6 Těhotenství po transplantaci jater	442
18.7.1 Prognostická skóre	405	20.7 Poškození jater hormonální antikoncepcí	442
18.7.2 Přirozený vývoj jaterní cirhózy	406	21 Přístup k nemocným s idiopatickými střevními záněty (Michal Konečný)	445
18.8 Sledování pacientů s jaterní cirhózou	408	21.1 Idiopatické střevní záněty a primární sklerózující cholangitida	445
19 Nádory a cysty jater (Martin Oliverius)	411	21.2 Hepatobiliární komplikace konzervativní léčby idiopatických střevních zánětů	445
19.1 Nezhoubné nádory jater	411	22 Dětská hepatologie (Petr Dědek, Věra Tyčová, Oldřich Pozler)	447
19.1.1 Fokální nodulární hyperplazie	412	22.1 Hepatobiliární onemocnění v novorozeneckém a kojeneckém věku	447
19.1.2 Adenomy jater	412	22.1.1 Klinický obraz	447
19.1.3 Hemangiomy jater	412	22.1.2 Laboratorní obraz	448
19.1.4 Biliární hamartomy	413	22.1.3 Diferenciální diagnostika	448
19.1.5 Vzácné benigní nádory jater	413	22.1.3.1 Biliární atrezie	449
19.2 Jaterní cysty	413	22.1.3.2 Deficit alfa-1-antitrypsinu	454
19.2.1 Neparazitární cysty jater a cystická choroba jater	413	22.1.3.3 Progresivní familiární intrahepatální cholestáza	455
19.2.2 Parazitární cysty jater	415	22.1.3.4 Poruchy syntézy a konjugace žlučových kyselin	457
19.3 Zhoubné nádory jater	416	22.1.3.5 Neonatální hemochromatóza	458
19.3.1 Primární nádory jater	416	22.1.3.6 Syndrom arteriohepatální dysplazie	458
19.3.1.1 Hepatocelulární karcinom	416	22.1.3.7 Nesyndromologická hypoplazie žlučových cest	459
19.3.1.2 Cholangiocelulární karcinom	420	22.1.3.8 Fibrocystická onemocnění jater	459
19.3.1.3 Jiné primární novotvary jater	423	22.1.3.9 Cysta choledochu	460
19.3.2 Sekundární nádory jater	424	22.1.4 Obecné poznámky k léčbě cholestatického ikteru	463
19.3.2.1 Metastázy kolorektálního karcinomu	424	22.1.4.1 Výživa	463
19.3.2.2 Metastázy jiných zhoubných onemocnění	430		
19.3.3 Nádory jater a transplantace	430		
20 Onemocnění jater a žlučových cest v těhotenství (Martin Procházka, Jiří Ehrmann)	433		
20.1 Změny jater a žlučových cest ve fyziologickém těhotenství	433		
20.2 Jaterní funkce	433		
20.3 Onemocnění jater a žlučových cest specifická pro těhotenství	434		

22.1.4.2 Cholestáza	463	25.5 Dysfunkce TIPS	496
22.1.4.3 Pruritus	464	25.5.1 Diagnostika dysfunkce TIPS	497
22.2 Hepatobiliární onemocnění u starších dětí	464	25.5.2 Řešení a prevence dysfunkce TIPS ...	499
22.2.1 Klinický obraz	464		
22.2.2 Hepatobiliární onemocnění s akutní symptomatologií	464		
22.2.3 Chronická hepatobiliární onemocnění	465		
22.2.3.1 Wilsonova nemoc	466		
22.2.3.2 Autoimunitní hepatitida	468		
22.2.3.3 Sklerózující cholangitida	471		
22.2.3.4 Nealkoholické onemocnění jater se steatózou	472		
22.2.3.5 Chronická hepatitida B	475		
22.2.3.6 Chronická hepatitida C	475		
23 Intenzivní péče v hepatologii (Jan Maňák)	477		
23.1 Akutní selhání jater	477		
23.1.1 Kauzální léčba	477		
23.1.2 Indikace k resuscitační péči	478		
23.1.2.1 Encefalopatie	478		
23.1.2.2 Péče o oběh	478		
23.1.2.3 Selhání ledvin	478		
23.1.2.4 Vnitřní prostředí a metabolická péče	478		
23.2 Chronické jaterní onemocnění	479		
23.2.1 Vnitřní prostředí, metabolická péče a výživa	479		
23.2.2 Renální insuficience a hepatorenální syndrom	479		
23.2.3 Infekční komplikace	480		
23.2.4 Krvácení z varixů jícnu a žaludku	480		
23.2.5 Jaterní encefalopatie	480		
23.3 Kteří pacienti patří na JIP?	480		
24 Jaterní dieta a nutriční podpora <i>(Drahomíra Vrzalová, Martina Horáková, Jiří Ehrmann)</i>	483		
24.1 Jaterní dieta	483		
24.1.1 Dietní režim	483		
24.1.2 Dietní doporučení	484		
24.2 Nutriční podpora	484		
24.2.1 Enterální výživa	485		
24.2.2 Parenterální výživa	485		
25 Transjugulární intrahepatální portosystémová spojka (Václav Jirkovský, Petr Hůlek)	491		
25.1 Historie TIPS	492		
25.2 Technika vytvoření TIPS	492		
25.3 Indikace a kontraindikace TIPS	495		
25.4 Hemodynamické změny po vytvoření TIPS	495		
		26.1 Indikace k transplantaci jater	501
		26.1.1 Obecná kritéria indikace transplantace jater	501
		26.1.2 Posuzování pokročilosti jaterního onemocnění	503
		26.1.3 Indikace k transplantaci jater pro jednotlivá onemocnění	504
		26.1.3.1 Transplantace jater pro akutní selhání jater	505
		26.1.3.2 Transplantace jater pro virové hepatitidy	507
		26.1.3.3 Transplantace jater pro nádorová onemocnění	507
		26.1.3.4 Transplantace jater pro alkoholickou cirhózu	509
		26.1.3.5 Transplantace jater pro autoimunitní choroby	509
		26.1.4 Posuzování rizikovosti kandidáta transplantace jater	509
		26.1.5 Kontraindikace transplantace jater	510
		26.2 Alokace jaterního štěpu	511
		26.3 Metoda transplantace jater	511
		26.4 Imunosupresivní léčba po transplantaci jater ...	512
		26.5 Sledování pacientů po transplantaci jater	514
		26.6 Komplikace transplantační léčby	514
		26.6.1 Časné komplikace po transplantaci jater	514
		26.6.2 Imunologicky podmíněné komplikace	515
		26.6.3 Pozdní komplikace po transplantaci jater	516
		27 Choroby žlučníku a žlučových cest <i>(Zdeněk Mareček, Vlastimil Procházka, Tomáš Vaňásek, Libor Vítek)</i>	519
		27.1 Choroby žlučníku (Zdeněk Mareček, Libor Vítek)	519
		27.1.1 Základní anatomické a fyziologické poznatky	519
		27.1.2 Diagnostika onemocnění žlučníku a žlučových cest	520
		27.1.3 Nejčastější choroby žlučníku a žlučových cest	521
		27.1.3.1 Cholelitiáza (žlučové konkrementy)	521
		27.1.3.2 Akutní kalkulózní cholecystitida	529

27.1.3.3 Chronická kalkulózní cholecystitida	530	27.2.7.4 Komplikace laparoskopické cholecystektomie	554
27.1.3.4 Akalkulózní cholecystitida	530	27.2.8 Sklerózuující cholangitida	557
27.1.3.5 Cholesterolóza a adenomyomatóza žlučníku	531	27.2.9 Cysty a kongenitální biliární abnormality	557
27.1.3.6 Hydrops žlučníku	531	27.2.9.1 Fibropolycystická choroba	557
27.2 Choroby žlučových cest (<i>Vlastimil Procházka,</i> <i>Tomáš Vaňásek</i>)	533	27.2.9.2 Polycystická choroba jater	558
27.2.1 Extrahepatální cholestáza	533	27.2.9.3 Kongenitální fibróza jater	558
27.2.2 Choledocholitíáza	546	27.2.9.4 Cysty choledochu	559
27.2.3 Cholangitida a infekce žlučových cest	548	27.2.9.5 Caroliho nemoc	559
27.2.3.1 Rekurentní pyogenní cholangitida	549	27.2.9.6 Mikrohamartomy (von Meyenbergův komplex)	559
27.2.3.2 Parazitární cholangitidy	549	27.2.9.7 Solitární cysty	561
27.2.3.3 Cholangiopatie u HIV	549	27.2.9.8 Kongenitální biliární abnormality	561
27.2.4 Hemobilie	550	27.2.10 Onemocnění Vaterovy papily	561
27.2.5 Funkční poruchy žlučových cest	550	27.2.10.1 Periapulární nádory	561
27.2.5.1 Biliární dyskineze	551	27.2.10.2 Benigní léze Vaterovy papily a jejího okolí	563
27.2.5.2 Dysfunkce Oddiho svěrače	551	27.2.11 Nádory extrahepatálních žlučových cest	563
27.2.5.3 Postcholecystektomický syndrom ..	552	27.2.11.1 Benigní nádory	563
27.2.6 Benigní striktury žlučovodů	553	27.2.11.2 Karcinom žlučníku	563
27.2.7 Pooperační a posttraumatické stavy na žlučových cestách	554	27.2.11.3 Karcinom žlučových vývodů (cholangiokarcinom)	564
27.2.7.1 Únik kontrastní látky mimo žlučovody	554	27.2.11.4 Metastázy v oblasti hilu jater	566
27.2.7.2 Striktury	554		
27.2.7.3 Obstrukce	554	Rejstřík	569

Přehled použitých zkratek

5-ASA	kyselina 5-aminosalicylová
AAA	aromatické aminokyseliny
AASLD	American Association for the Study of Liver Diseases (Americká společnost pro studium jaterních chorob)
AAT	alfa-1-antitrypsin
ADH ¹	alkoholdehydrogenáza
ADH ²	antidiuretický hormon (adiuretin-vazopresin)
ADV	adenoviry
AFP	alfa-1-fetoprotein
AIH	autoimunitní hepatitida
AIP	akutní intermitentní porfyrie
AJS	akutní jaterní selhání
ALA	kyselina aminolevulová
ALDH	aldehyddehydrogenáza
ALP	alkalická fosfatáza
ALT	alaninaminotransferáza
AMA	antimitochondriální protilátky (antimitochondrial antibodies)
ANA	antinukleární protilátky (antinuclear antibodies)
ANF	atriální natriuretický faktor
anti-HAV	protilátky proti viru hepatitidy A
anti-HBc	protilátky proti jádrovému antigenu hepatitidy B
anti-HBe	protilátky proti e-antigenu hepatitidy B
anti-HBs	protilátky proti povrchovému antigenu hepatitidy B
anti-HCV	protilátky proti viru hepatitidy C
anti-HDV	protilátky proti viru hepatitidy D
anti-HEV	protilátky proti viru hepatitidy E
anti-HGV	protilátky proti viru hepatitidy G
anti-LC	anticytosolové protilátky
anti-LKM	protilátky proti mikrozomům jater a ledvin
anti-SLA	protilátky proti solubilním antigenům
Apaf-1	apoptotic peptidase activating factor 1
aPTT	aktivovaný parciální tromboplastinový čas
ARDS	syndrom akutní dechové tísně (acute respiratory distress syndrome)
ARPKD	autozomálně recesivní polycystické onemocnění ledvin
ASC	autoimunitní sklerózující cholangitida (cholangitida)
ASMA	protilátky proti hladkému svalu (smooth muscle antibodies)

AST	aspartátaminotransferáza
ATP	adenozintrifosfát
ATP-7B	protein odstraňující měď z cytosolového ligandu
BA	biliární atrezie
BAL ¹	bioarteficiální játra (bioartificial liver)
BAL ²	bronchoalveolární laváž
BCM	tělesná buněčná hmota
BIA	bioelektrická impedanční analýza
BL	biologická léčba
BMI	body-mass-index
BRIC	benigní rekurentní intrahepatální cholestáza
BRTO	balloon-occluded retrograde transvenous obliteration
BSEP	membránový transportér pro žlučové soli (bile salt export pump)
BSP	bromsulfoftalein
CA 19-9	karbohydrátový antigen 19-9
cAMP	cyklický adenosinmonofosfát
CAR	constitutive androstane receptor
CCC	cholangiocelulární karcinom
CCK	cholecystokinin
CDT	karbohydrát deficientní transferin
CEA	karcinoembryonální antigen
CESD	choroba z ukládání esterů cholesterolu (cholesterol ester storage disease)
CEUS	dynamická kontrastní ultrasonografie (contrast-enhanced ultrasound)
cEVR	úplná časná virologická odpověď (complete early virological response)
CMV	cytomegalovirus
CNS	centrální nervová soustava
CoA	koenzym A
CPP	perfuzeční tlak mozku (cerebral perfusion pressure)
CREB	cAMP response element binding
CREST	syndrom podkožní kalcifikace (C), Raynaudův fenomén (R), porucha motility ezofagu (E), sklerodaktylie (S), teleangiektázie (T)
CT	počítačová tomografie (computed tomography)
CTAP	CT arteriální portografie
CTGF	růstový faktor tkáňového pojiva (connective tissue growth factor)
CTHA	CT hepatální arteriografie
CYP	cytochrom P-450
ČSIM	Česká společnost intenzivní medicíny
DEXA	dual-energy X-ray absorptiometry
DFA	přímá fluorescenční analýza (direct fluorescent assay)
DIA	analýza digitálního zobrazení (digital image analysis)
DIC	diseminovaná intravaskulární koagulace (disseminated intravascular coagulation)
DIPS	direct intrahepatic portosystemic shunt
DISC	death inducing signalling complex
DPM	ductal plate malformations
DRTA	distální renální tubulární acidóza
DSA	digitální subtrakční angiografie
dsDNA	dvouvláknová DNA (double strand DNA)
EASL	European Association for the Study of the Liver (Evropská asociace pro studium jater)
EBNA	expressing B cells
EBV	virus Epsteina-Barrové
ECT	extracelulární tekutina
EEG	elektroencefalografie